ומאי שנא התם (א)דקתני האומר לשלוחו הכא רבותא קמ"ל והתם רבותא קמ"ל הכא רבותא קמ"ל דאי תנא שלוחו הוה אמינא שלוחו הוא דהוי רמאי דסמכה דעתיה סבר עבד לי שליחותי אבל חבירו דלא סמכה דעתיה אימא לא ליהוי רמאי (ב)התם רבותא קמ"ל דאי תנא האומר לחבירו הוה אמינא חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת דסבר לא טרח אבל שלוחו דטרח אימא (ג)מראה מקום הוא לו קמ"ל (ד)רבין חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לבריה קידשה לנפשיה והתניא מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [א]לא יהבוה ניהליה איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה רבה (ה)בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב אמר(ו) זבנה ניהלי להאי ארעא אזל זבנה לנפשיה והתניא (ז)מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [ב]באגא דאלימי הוה (א) ליה לרב נהגי ביה כבוד לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה רב גידל הוה מהפיך בההיא ארעא אזל רבי אבא זבנה אזל רב גידל קבליה לרבי זירא אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא אמר ליה המתן עד שיעלה אצלנו לרגל כי סליק אשכחיה אמר ליה עני מהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו מאי אמר ליה [ג]נקרא רשע(ח) ואלא מר מאי טעמא עבד הכי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה ניהליה מר א"ל זבוני לא מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסמנא מילתא(ט) אי בעי במתנה נישקליה [ד]רב גידל לא נחית לה (י)דכתיב [1]ושונא מתנות יחיה רבי אבא לא נחית לה משום דהפיך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומיתקריא ארעא דרבנן: וכן האומר לאשה התקדשי לי כו': לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו [ה]מקודשת (כ)ואע"פ (ל)שנתאכלו המעות מאי טעמא הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו לפקדון לא דמו פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי והני ברשותא דידה קא מתאכלי למלוה נמי לא דמו מלוה להוצאה ניתנה הני בתורת קידושין יהבינהו ניהלה לא בא אחר וקידשה וחזרה בה מהו ר' יוחנן (מ)אמר [ו]חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ריש לקיש אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש (נ)ביטל [ז]אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והא הכא דדיבור ודיבור הוא וקאתי דיבור ומבטל דיבור שאני נתינת מעות ליד אשה דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה (ס)איתיביה [ח]השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל והא נתינת גט ליד שליח דכי נתינת מעות ליד אשה דמי וקתני הרי זה בטל התם נמי כל כמה דלא מטא גיטא לידה דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר"ל לר' יוחנן (ע)[ט]כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

מעשה

גמ' ומאי שנא פסח. בפ' האיש מקדש: **דקתני האומר לשלוחו.** לא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת מאי שנא התם דנקט לשון שליחות ששלחו לשם כך והכא נקט חברו שלא שלחו לשם כך אלא אם יזדמן לו במקום פלוני דרך אגבה: **דסבר.** האי משלח לא טרח האי שליח לבקשה לי במקום אחר ולא סמכה דעתיה לשוויה שליח אלא באותו מקום: **מראה מקום הוא לו.** אם תמצאנה שם קדשנה לי שם ואיני מטריחך למקום אחר ומיהו אם עבד עבד: **לא יהבוה ניהליה.** (פ)לא רצו ליתנה לצורך בנו: ומקשינן **איבעי ליה לאודועיה.** להוציא עצמו מן מנהג רמאות: **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרוע היתה ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אצלם: **מהפך בההיא ארעא.** מחזר עליה לקנותה: **קבליה.** קבל (צ)עליה סיפר דברי צעקתו לר' זירא: **לרגל.** כשדורשין בהלכות הרגל(ק) היו מקבלין פני הרב(ר): **עני המהפך בחררה.** מחזר אחריה לזכות בה מן ההפקר או שיתננה לו בעל הבית: **נקרא רשע.** שיורד לחיי חבירו: **לא הוה ידענא.** שרב גידל מתעסק בה: **דארעא קמייתא.** זו היא לי ראשונה שלקחתי מעולם: **ולא מסמנא מילתא.** (ש)אינה סימן טוב שימכור אדם מקחו הראשון: **ארעא דרבנן.** הפקר לתלמידים: **ואע"פ שנתאכלו המעות.** בתוך ל' יום דכי בעו קידושין למיחל ליתנייהו למעות אפ"ה חיילי: **לאו למלוה דמו.** דנימא המקדש במלוה אינה מקודשת(ת): **ולאו לפקדון דמו.** דנימא אם לא נשתייר בה שוה פרוטה אינה מקודשת כדאמר בהאיש מקדש (לעיל דף מז.) התקדשי לי בפקדון והלכה ומצאתו שנגנב או שנאבד אם נשתייר בו שוה פרוטה מקודשת כו': **להוצאה ניתנה.** מקמי דניתחלי קידושין וכי אמר לה התקדשי לי בה לאו דידיה היא ולאו מידי יהיב לה אבל אלו לא ניתנו לה להוציאן אלא ע"מ שתתקדש בהן ולהכי כי אכלה דידה אכלה ולכי מטא זמנא (א)מקדש: **וחזרה בה.** בתוך ל' אמרה אי אפשי בהן: **ביטל אם עד שלא תרם ביטל.** האומר לשלוחו לא ותרום וחזר וביטלו מלהיות שלוחו או בפניו או שלא בפניו: **דכי מעשה דמו.** ואע"פ שלא חלו מיד הוי מעשה מיהא לחול אחר שלשים והא דקרי ליה דיבור משום דלאו מעשה ממש הוא: **והגיע בשליח.** רבותא אשמועינן אע"פ שלא ילך אחריו לשם כך אלא שפגע בו ואמר לו הרי בטל ולא אמרינן לצעורי בעלמא קא מכוין והכי מפורש בפ' השולח(ב): **כל כמה דלא מטא גיטא.** ליד האשה לאו מידי הוא: **יורדין לידי טומאה במחשבה.** כגון גולמי כלים דאמר בהכל שוחטין (חולין דף כה.) כל שעתיד לשוף לשבץ ולגרר ואמר התם דאכתי חסרון מלאכה הוא וטהורים ואם חישב (ג)עליה שלא לשוף ושלא לשבץ הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא: **ואין עולין מטומאתן.** משקבלוה: **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקלקלה שישברם או ינקבם וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו אלא בשינוי מעשה עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר:

מעשה

לקדושי איתתא לבריה. ומיירי דארצויי ארצי קמיה[א] ושתיק דלשוייה שליח אמר לעיל (דף מה:) דלא חניף איניש למשוי אביו שליח אבל הכא דארצויי ארצי ושתיק (ד)איכא למימר דסמיך עליו: **עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה כו'**[ב]. פי' בקונטרס דמיירי בחררה של הפקר וקשה מהא דתנן בשנים אוחזין (ב"מ דף י.(ה)) ראה את המציאה ונפל לו עליה או שפירס טליתו עליה ובא אחר ונטלה הרי היא שלו וכן הא דקאמר התם (שם) מי שליקט מקצת הפאה ופירש טליתו עליה מעבירים אותו הימנה[ג] ואמאי עני מהפך בחררה הוא ואומר ר"ת דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא כשרוצה העני להרויח בשכירות או כשרוצה לקנות דבר אחד וחבירו מקדים וקונה והוי דומיא דרב גידל ומש"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאת שטרח בה חבירו ילך וישתכר במקום אחר[ד] אבל אם היתה החררה דהפקר[ה] ליכא איסור שאם לא (ו)זכה בזאת לא ימצא אחרת[ו] ומיהו קשה מההיא דפרק לא יחפור (ב"ב דף כא: (ז)) דקאמר התם מרחיקין מן הדג כמלא ריצת הדג[ז] אע"פ שהוא של הפקר ונראה דהתם היינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו כי ההיא דקאמר התם (שם) האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה ואוקי בהדיה מצי לעכובי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחיותאי ועוד אומר רבינו מאיר אביו של ר"ת[ח] דמיירי בדג מת שכן דרך הדייגים להשים במצודות דג מת והדגים מתאספים שם סביב אותו הדג וכיון שזה פירש מצודתו תחילה וע"י מעשה שעשה זה מתאספים שם סביב ודאי (ח)אם היה חבירו פורש הוה כאילו גוזל לו [ט]ויכול לומר לו תוכל לעשות כן במקום אחר ומכאן נראה למהר"ר יצחק שאסור למלמד להשכיר עצמו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו שמאחר שהוא (ט)שכיר שם ילך המלמד במקום אחר להשתכר שם אם לא שיאמר בעה"ב דאין רצונו לעכב המלמד שלו אבל אם שכר בעה"ב מלמד אחד יכול בע"ה אחר לשכור אותו מלמד עצמו ואינו יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר דנימא ליה אין רצוני אלא לזה שהרי כמדומה לי שזה ילמוד בני יפה ממלמד אחר:

מיד

מסורת הש"ס

א) לעיל נ., ב) [בכת"י נוסף: קמ"ל], ג) [לעיל מח: וש"נ], ד) [בספר חסידים סימן תתשט"ו איתא רב עמרם] [ונזכר לקמן פא. ועי' ב"ק ל.], ה) [בתוס' הרא"ש ובריטב"א הגירסא רבה בר חנה. והוא הנזכר בסנהדרין ה ע"א ע"ש ובתוס' שם ד"ה רבה. ובריטב"א רבה בר חנן], ו) [בכת"י נוסף: ליה זיל], ז) [תוספתא דיבמות פ"ד ה"ג], ח) [בכת"י נוסף: א"ל], ט) [ברי"ף רא"ש ומאירי נוסף: דאמר מר המוכר נכסיו הראשונים אינו רואה סימן ברכה לעולם, וכ"ה בים"ש], י) ב"ב יג: [מגילה כח. חולין מד:], כ) נדרים כט: בכורות מט., ל) [בבכורות איתא נתעכלו פרש"י שאינן בעין וכ"א בנדרים], מ) גיטין לב: [נדרים כט:], נ) תרומות פ"ג מ"ד, ס) גיטין לג., ע) תוספתא דכלים ב"ב ספ"ג וספ"ו שבת נב: נח: סוכה יג: [כלים פ' כה מ"ט מנחות כט.], פ) ["לא רצו ליתנה" ליתא בדפו"ר ול"ה ברש"ל], צ) [ברש"י רי"ף: עליו], ק) [מגילה לב ע"א], ר) [ר"ה טז ע"ב], ש) [ברש"י רי"ף: אין זה], ת) [לעיל ו ע"ב], א) [ברש"י רי"ף: מיקדשה], ב) [לב ע"א, וע"ש ברש"י], ג) [בדפו"ר: עליהם], ד) [נ"ל ואיכא. רש"ש], ה) [ושם ד"ה מעבירין], ו) [בדפו"ר: יזכה], ז) [ושם ד"ה מרחיקין], ח) [עיין הגהת מראה כהן], ט) [בדפו"ר ובהגהות מרדכי: שכור], י) [וכן ליתא בכת"י, וכן הגיה רש"ל],

◆

עין משפט נר מצוה

ה א טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף י:

ו ב מיי' פ"ז מהלכות מכירה הל' י יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קפג סעיף ג:

ז ג מיי' שם ופ"ט מהל' אישות הל' יז טוש"ע שם סי' לז סעיף א:

ח ד מיי' פי"ב מהל' זכייה הל' יז טוש"ע ח"מ סי' רמט סעי' ה:

ט ה ו מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה י סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף א:

י ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הל' ט טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף לו:

יא ח מיי' פ"ו מהלכות גירושין הל' טז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמא סעיף נט:

יב ט מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה י:

◆

תורה אור השלם

1. עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה:
משלי טו כז

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' באגא דאלימי הוה לרב כצ"ל ותיבת ליה נמחק:

◆

מוסף רש"י

האומר לשלוחו. לא וקדש לי אשה במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת, דדוקא קאמר ליה מקום פלוני שיש לי שם אוהבים ואם בא אדם לומר דברים עלי בפניהם ימחו בידו (לעיל נ.). **ואע"פ שנתאכלו המעות.** של קדושין שאינם בעולם, מקודשת לאחר ל' יום (נדרים כט.). **ר' יוחנן אמר חוזרת.** בטלו הקדושין הואיל ובטלתן קודם שיהו חלין, **אתי דיבור ומבטל דיבור.** מתחילה היתה מקודשת על ידי הדיבור שנתרצתה בקדושין, אתי דיבור של חזרה ומבטל דיבור (גיטין לב.). **והגיע.** והשיג (שם לב.). **יורדין לידי טומאתן.** לידי תורת טומאה (שבת נח:). **במחשבה.** מאחר שחישב עליו שיניחנו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר הוא גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:). משחישב עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגש או לדולבקי, כיון שעיבדו מקבל טומאה, ואלמלי עיבדו לרצועות וסנדלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסנדלין (סוכה יד.). כגון עור מתוקן סתמו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, חישב עליו לעשותו שלחן, דאינו חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלחן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט.). **ואין עולים מידי טומאתן.** ממחשבת תורת קבלת טומאה אין עולין במחשבה, כגון עיבדו לשלחן ולדרגש וחישב עליו לרצועות וסנדלין, אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה (סוכה יד.). מתורת טומאה שירדה להן, ואף על פי שעדיין לא נטמאו משנמלך עליהן אין עולין מלקבל טומאה (שבת נח:). **אלא בשינוי מעשה.** עד שיתן איזמל (סוכה יד.). מאחר שחישב על העור לעשות שטיח, ירד לידי טומאה ואם חזר וחישב עליו לרצועות וסנדלים לא בטל מתורת כלי ולא טהר בכך עד שיתן בו איזמל דהוי שינוי מעשה (שבת נב:). אין עולים מידי טומאתן, אם נטמאו, אלא בשינוי מעשה, כגון נשברו טהרו (מנחות סט.).

◆

מוסף תוספות

א. (פ') בן קמיה אביו וגילה דעתו שהוא חפץ בה ואב נעשה לו שליח מאליו וזכין לאדם שלא בפניו. רש"י לעיל מה: ד"ה ודלמא. ב. ופי' ר"ת דכל היכא שנקרא רשע ב"ד מחייבין אותו להחזיר הדמים. ריטב"א. (ולפ"ז מתורץ מה ראי' התוס', עי' רש"ש). ג. ומדקאמר מעבירין משמע אפי' לכתחילה. רשב"א. ד. כי הרבה כי"ב תמצא במעותיך. ריטב"א: והיינו נמי עני המהפך בחררה שממציא עצמו אצל בעל הבית לעובדו כדי שיתן לו לפעמים חררה כי זה יכול למצוא גם הוא במקום אחר. תוס' הרא"ש. ה. ומציאה. תוס' הרא"ש: א"נ במתנה. ר"ן. ו. ואינו נקרא רשע דחייו קודמין לכל אדם. ריטב"א: ולכתחילה יכול לעשות כן וליכא משום ועשית הישר והטוב. ר"ן. ז. ופרש"י התם כגון שארב דג אחד לצודו שהדייגים אחרים הבאים לפרוש מצודותיהם מרחיקין אותם כמלא ריצת הדג. תוס' הרא"ש. ח. וי"מ דמן הדג היינו. תוס' רשב"י. [ועי' מהרש"א]. ט. (בראשונים הוא תירוץ בפני עצמו, ראה תוס' טוך, ועוד).

◆

תוס' ר"י הזקן

גמ'. לא יהבוה ניהליה. לא היו רוצים לתתה לבנו. **איבעיא ליה לאודועי.** להבן קודם שיקדשנה להוציא עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשות כן. **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרועות היתה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם. **לאודועי.** שלא הניחו לו לקנותה בשבילו קודם שיקנה. **מהפך עליה.** לקנותה. **קבליה.** סיפר תלונתו. **לרגל.** כשדורשים בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב. **חררה.** עוגה. פרש"י מחזר לזכות בה מן ההפקר או שיתננה לו בעל הבית, ע"כ. ולא נהירא דהא תנן בפיאה פ"ד [מ"ג] נטל מקצת פיאה וזרקה על השאר אין לו בה כלום, נפל לו עליה או פירס טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, ובירושלמי [שם] ובתוספתא [שם פ"ב ה"א] תני בשם ר' מאיר קונסין אותו ומוציאין הימנו את התלוש ואת המחובר. אלא ודאי לא בחררה דהפקר איירי אלא דההיא כי האי גוונא מפקינן לה מיניה, אלא דומיא דהך עובדא שרוצה לקנותה או שישתכר עם בעל הבית כדי שיתפרנס, ובא אחר ועשה מה שהוא היה משתדל לעשות עם בעל הבית זה נקרא רשע, ומיהו אין מוציאין אותה מידו. **רשע.** שיורד לחיי חברו. **קמייתא.** ראשונה שלא קניתי מעולם ואם אמכרנה אינו סימן טוב. **ארעא דרבנן.** הפקר לתלמידים. **מהו.** דין אלו הקדושין. **ואע"פ שנתאכלו כל המעות.** תוך שלשים יום וכי בעי למיחל הני קדושין ליתנהו למעות בעולם, אפ"ה מקודשת. **לא למלוה.** דאינה מקודשת, ולא לפקדון שאם אין בפקדון שוה פרוטה בעין אינה מקודשת. **מלוה להוצאה ניתנה.** ולאו מידי. **וחזרה בה.** תוך שלשים יום שאמרה בפני שנים אי אפשי בקדושין. אבל אם מת הוא או היא תוך ל' יום פשיטא שלא נגמרו הקדושין ואינה זקוקה ליבם והוא מותר בקרובותיה. **אתי דיבור.** דהשתא ומבטל דיבור (דרצו הקדושין ואיכא) [דנתרצתה בקדושין ואף דאיכא] מעשה דנתינת מעות לאשה הכל תלוי בדבורה וכדבור הוא חשוב.

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"א מהל' טומאת אוכלין הל"ב [ופי"ב שם הל"א] סמג עשין רמו:

יד ב מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ז:

טו ג מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף ו:

טז ד ה מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה כא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמא סעיף סו:

יז ו מיי' פ"ז מהלכות אישות הל' יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ג:

יח ז מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעי' ג:

יט ח מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' יד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמה סעיף ג:

מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה [א]אין מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה בשלמא מיד מעשה לא מפקה דלא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק[ב] שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי וכדרב פפא [ג]דרב פפא רמי כתיב [1]כי יתן וקרינן כי יותן [א]הא כיצד כי יותן דומיא דכי יתן מה יתן דניחא ליה אף יותן דניחא ליה רב זביד מתני להא שמעתא אהא [ד][ב]וכן היא שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קידושיה קידושין ואם של שלוחה קדמו אין קידושיה קידושין לא קדשה את עצמה וחזרה בה מהו רבי יוחנן אמר [ג]חוזרת ור"ל אמר אינה חוזרת ר' יוחנן אמר חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ר"ל אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה רבי יוחנן לר"ל ביטל אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה אמר רבא הכא במאי עסקינן כגון שקדם בעל הבית ותרם את כריו דהוה ליה מעשה איתיביה ריש לקיש (א) [ה]כל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אינה מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה בשלמא מיד מעשה לא מפקה לא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק א"ל שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי וכדרב פפא דרב פפא רמי כתיב כי יתן וקרינן כי יותן הא כיצד כי יותן דומיא דיתן מה יתן דניחא ליה אף יותן נמי דניחא ליה איתיביה רבי יוחנן לר"ל השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל תיובתא דר"ל תיובתא והילכתא כוותיה דר"י ואפילו בקמייתא ואע"ג דאיכא למימר שאני נתינת מעות ליד אשה דכמעשה דמי אפילו הכי אתי דיבור ומבטל דיבור קשיא הילכתא אהילכתא אמרת הילכתא כרבי יוחנן וקיימא לן [ו]הילכתא כרב נחמן דאיבעיא להו מהו שיחזור ויגרש בו רב נחמן אמר [ז][ד]חוזר ומגרש בו רב ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו וקיימא לן הילכתא כותיה דרב נחמן [ה]נהי דבטליה מתורת שליח מתורת גט לא בטליה: מקודשת לשני: אמר רב [ו]מקודשת לשני לעולם ושמואל אמר מקודשת לשני עד ל' יום לאחר ל' יום פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה קידושי שני במאי פקעי אמר ליה רב יוסף מר אריסא מתני לה וקשיא ליה רב יהודה אסיפא מתני לה ולא קשיא ליה מעכשיו ולאחר שלשים יום [ח]וכו' אמר רב [ז]מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל אמר מקודשת ואינה מקודשת [ט]אלא עד ל' יום לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הואי אי חזרה הואי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הואי ובפלוגתא דהני תנאי [י]דתניא [ח]מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ונימא [כ]רב הלכה כרבנן ונימא שמואל הלכה כרבי צריכא דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הכא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הואי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הכא דיש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב צריכא אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום ובא

מעשה מוציא מיד מעשה. התחיל לשוף ביטל מהם תורת גמר מלאכה לשם כלי בין שירד להו ע"י מעשה שהחליקן וגילה דעתו שאין מחוסרין עוד תיקון בין שירד להו ע"י מחשבה: **מחשבה אינה מוציאה.** חישב עליהן לשוף לשבן אחר שחישב עליהן שלא לשוף שלא לשבן אין יוצאין מידי מחשבתן הראשונה: **דכי מעשה דמיא.** דרחמנא קרייה מעשה דכתיב כי יתן והיינו בידים ואע"ג דמחשבה בעלמא הוא דאפילו נפלו ממילא וניחא ליה הוי הכשר ומיקרי כי יותן: **להא שמעתא.** דרבי יוחנן וריש לקיש: **וכן היא שנתנה כו'.** משנה היא לקמן בפ' בתרא: **וחזרה בה.** בין בפני שליח בין שלא בפניו: **אינה חוזרת.** ולקמן מותבינן ליה מהא דהשולח גט: **ואפילו בקמייתא.** גבי מתני' לא בא אחר וקידשה וחזרה בה קי"ל הילכתא כר' יוחנן דאתי דיבור ומבטל דיבור: **מהו שיחזור ויגרש בו.** בגט לאחר שאמר לשליח גט שנתתי לך בטל הוא: **לעולם.** אין בטלין לאחר ל' שהרי ניתן [ל]לה זמן לחול בתוך ל' שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון: **ושמואל אמר כו'.** לקמן פריך עלה רב חסדא: **מר אריסא.** דמתני' דלא אמר מעכשיו מתני לה להך פלוגתא ומשום הכי קשיא ליה למר מאי דקשיא ליה: **מקודשת ואינה מקודשת לעולם**[מ]. ואפילו לאחר שלשים עומדת בספק קידושי שניהם ואסורה לשניהם בלא גט האחד[נ] כדמפרש טעמא לקמן: **ושמואל אמר.** אינה בספיקא אלא עד שלשים יום שמא ימות הראשון ולא יגמרו הקדושין ונמצאו קדושי שני חיילי למפרע: **מספקא ליה.** האי לאחר שלשים אי תנאה הוי אם לא אחזור בי בתוך ל' יהיו קדושין מעכשיו: **אי חזרה הוי.** ממאי דקאמר מעכשיו וקאמר איני אומר מעכשיו אלא התקדשי לי לאחר ל' הילכך לעולם היא בספיקא דאי הוי תנאה קידושי ראשון חיילי קידושי שני לא חיילי ואם חזרה הוי קידושי שני חיילי קידושי ראשון לא חיילי: **לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי.** הילכך כל ל' יום הוו קידושין תלוין שמא יחזור בו מל' ואילך גמרו: **גט ואינו גט.** מספקא ליה האי ולאחר מיתה אי הוי תנאה מהיום יהיה גט אם אמות ולכשימות נמצא גט למפרע מאותו יום אי חזרה הוי וחזר בו ממהיום ואמר זה גיטך לאחר מיתה ולא אמר כלום דאין גט לאחר מיתה דכיון דמית היכי מגרש: **כזה גט.** דתנאה הוי: **התם.** הוא דאיכא לספוקי ולמימר חזרה הוי משום דלרחוקה אתי וקשה בעיניו לרחקה ולגרשה ולהכי הדר ביה ממעכשיו אבל הכא דלקרובה קאמר כל [ס]מה דמצי לקרובה מקרב לה וכי אמר לאחר שלשים לא הדר ביה ממעכשיו: **התם.** הוא דאמר תנאה הוא ולא חזרה דאדם יודע דאין גט לאחר מיתה ומידי דכדי לא עביד איניש דאמר: **אבל הכא.** דיש קדושין לאחר ל' יום אם לא קדשה אחר בנתיים אימא דילמא הוי חזרה דלא רצה לקדשה מעכשיו שמא דעתו על אחרת וימלך בתוך שלשים יום קמשמע לן: **ולטעמיה דרב.** דמספקא ליה בחזרה ותנאה בא אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרים שכלו של שני בתוך של ראשון ואם דראשון חזרה הוו להו דשני קידושין דהא ראשון הדר ביה ממעכשיו: ובא

מיד מחשבה מיהא תפיק. תימה ליפרוך נמי גבי תרומה לעיל לר"י דקאמר אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה אבל אם משתרם ביטל תרומתו תרומה ואפילו תרם השליח במחשבה דהא תרומה ניטלת באומד ומחשבה[ע] אלמא לא אתי דיבור ומבטל דיבור וי"ל דמחשבה דתרומה היה יודע דכמעשה דמי דכתיב (במדבר יח) ונחשב לכם והוי כאילו תרם בידים ואפילו מעשה אינו מוציא אפילו תרם אח"כ כריו אחר מחשבת השליח אבל גבי טומאה אין המחשבה מטמאתו אבל מביאתו לידי תורת קבלת טומאה ואותה הבאה יכולה להתבטל דהכל מודים דע"י המעשה מתבטלת א"כ תתבטל על ידי מחשבה: **לא** קידשה עצמה וחזרה בה מהו. נראה לפרש וחזרה בה בלא אמירתה לשליח דאי אמרה לשליח אין רצוני שתקדשני פשיטא דאינה מקודשת דאטו משום דאמרה לו תיהוי לי שליח לקדשני לא מצי' חוזרת: **אם** ביטל עד שלא תרם כו'. הכא לא משני כדלעיל שאני נתינת מעות ליד האשה דכמעשה דמי היינו משום דהכא ליכא נתינת מעות אלא דיבור לבד: **מתורת** גט לא בטליה. פי' דמסתמא אינו מתכוין לבטל אלא השליח ולפי זה אם אמר בפירוש אני מבטל הגט עצמו שהוא [פ]בטול ופסול לגרש בו ובפרק השולח (גיטין דף לב:[צ]) [ק]גרים גיטא גופיה מי קא בטל משמע שאין הגט מתבטל וצריך לפרש[א] אתה סבור שהגט יכול ליפסל בביטול ולא היא דהרי הוא כמו מעות שאינן מתבטלות[ב] דמאחר דהגט כתוב כהלכתו אינו יכול לבטלו[ג] ואם ירצה יחזור ויגרש בו: אפילו

מסורת הש"ס

א) [בכת"י אינה, וכ"ה ברש"ל], ב) [בכת"י נוסף: אמר ליה], ג) ב"מ כב., ד) לקמן עט. ע"ש, ה) שבת נג: נח: כלים פכ"ה מ"ט סוכה יג: תוספתא דכלים ב"ב ספ"ג וספ"ו, ו) [כתובות יג. וש"נ], ז) גיטין לב:, ח) [בכת"י במקום וכו' נוסף: ובא אחר וקידשה בתוך ל' יום מקודשת ואינה מקודשת רב אמר], ט) ["אלא" ליתא בכת"י], י) גיטין עב: ב"ב קלו. [תוספתא דגיטין פ"ה ה"ג], כ) [ע' תוס' מנחות ל: ד"ה ולימא], ל) [בדפו"ר: להן], מ) [ברש"י רי"ף נוסף: ולא פקעו קידושיה אלא בגט דאפילו וכו'], נ) [בדפו"ר: אחד], ס) [בדפו"ר: כמה], ע) [ביצה יג ע"ב], פ) [בדפו"ר: בטל], צ) [ושם ד"ה התם], ק) [בדפו"ר: גר', וצ"ל גרסינן], ר) [נלע"ל מהאי מעכשיו], ש) [עי' נדרים פז ע"א], ת) [עי' כתובות נו ע"א], א) [יתכן דיש כאן ט"ס וצ"ל ורב ס"ל דמספקא אי תנאה הוי],

תורה אור השלם

1. וְכִי יֻתַּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

הגהות הב"ח

(א) גמ' איתיביה ריש לקיש לרבי יוחנן כל הכלים:

מוסף רש"י

מעשה מוציא מיד מעשה. אפילו עשה בו מעשה מוכיח מתחלה לשלחן כגון שקיללו סביבותיו ליפותו, כיון שנתן אזמל בו לחתכו לסנדלין מבטל מעשה ראשון, וכל שכן שמוציא מידי מחשבה שלא היה בה מעשה (סוכה יד.). כתיב כי יתן. ולא כתיב כי יותן (ב"מ כב:). דניחא ליה. שידע בנתינה והוכשר בעיניו (שם). מהו שיחזור ויגרש בו. אם נמלך הבעל לחזור ולגרש בגט שבטלו, מי אמרינן בטל גיטא והוה ליה כחספא, או דילמא שליחותא דשליח הוא דבטיל ליה עד דהדר ומשוי ליה שליח, אבל גיטא לא בטיל (גיטין לב:). מתורת גט לא בטליה. האי דאמר בטל הוא, לשליח הוא דבטליה שלא יהא שלוחו לגרשה בגט זה דלאתי דיבור ומבטל דיבור, אבל גט שהוא בעין אינו נפסל (שם). מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט. מספקא לן אי תנאה הוי, מהיום אם אמות, וכיון שמת נתקיים התנאי ונמצא שהוא גט משעת נתינתו, או חזרה הוי, שחזר בו ממאי דאמר מהיום ואמר לאחר מיתה יהא גט ואינו כלום, דבשלמא גבי מתנה איכא למימר גופא מהיום ופירא לאחר מיתה, אבל הכא ליכא למימר הכי, ואי משום תנאה הוה ליה למימר מהיום אם מתי (גיטין עב.). הלכך הוי ספק מגורשת, ואם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר צריכה גט משניהם (רשב"ם ב"ב קלו.).

מוסף תוספות

א. לישנא דשמעתין. תוס' טוך. **ב.** ודומה לאשה שאומרת הריני חוזרת בי שלא אתקדש בכסף זה לפלוני לעולם, שאם חזר וקידשה בו מקודשת. רמב"ן. **ג.** דחשיב מעשה. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

וכן היא שנתנה רשות. מתני' היא בפרק בתרא [עט, א]. ולהאי לישנא סבר ר"ל דלא אתי דבור ומבטל דבור גרידא. מהו שיחזור ויגרש בו. כשאומר לשליח גט שנתתי לך בטל הוא. **מתורת גט לא בטליה.** בהאי לישנא כמו שבארנו פרק השולח. **במאי פקעו.** דהא כשחלין קדושי ראשון אשת איש גמורה היא. **מר.** רב חסדא. **אריסא.** דלא אמר מעכשיו. **אי תנאה הוי.** האי ולאחר ל' יום, כלומר התקדשי לי מעכשיו אם לא אחזור תוך ל' יום ואם לא חזר בו מקודשת היא לו משעה ראשונה. **אי חזרה הוי.** שחזר בו [ר]מעכשיו דקאמר ואינו רוצה שיחולו הקדושין עד אחר ל' יום, ויכול לחזור[ש] שהרי לא נתן לה הכסף עד שחזר בו, ואי חזרה הוי הויא מקודשת לשני שחלו מיד. הילכך הרי היא בזה הספק לעולם וצריכה גט משניהם. **ושמואל אמר.** אינו בזה הספק אלא ל' יום שמא ימות הראשון ולא יגמרו הקדושין ונמצא קדושי שני חלין למפרע. עכ"ל ר"ש. ולהאי פירושא האומר לאשה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום ואח"כ מת או חזר בו הראשון בתוך שלשים יום מקודשת לשני, דאגלאי מילתא למפרע דקדושי ראשון לא הוו קדושין שהרי חזר בו או מת, כמו שנראה מלשון ר"ש לשמואל דאמר תנאה הוי אם מת ראשון תוך שלשים יום הוו קדושי שני קדושין, אלמא יכול לחזור בו. והר"ם ז"ל כתב בפ"ז [מאישות הי"ב] שצריכה גט משניהם אפילו תוך שלשים יום, אלמא ראשון לא סגי ליה בחזרה תוך ל'. ונראה שפירש תנאה הוי דה"ק לה קדושי נתחלו מהאידנא, מגמר לא מגמרו עד לאחר שלשים יום, והויא מקודשת בהאי לישנא לראשון תוך שלשים יום ואינו יכול לחזור בו. והאי דקאמר לא לגמרו אהני ליה שאם תבעה אותו לנישואין נותנין לו זמן (לפדות) [להכין] את עצמו[ת] משלשים ואילך, ואם מת תוך שלשים יום א"צ חליצה או יבום שהרי משעה ראשונה נתן לה הקדושין שלא יגמרו עד לאחר שלשים, וכן נמי אם מתה היא תוך שלשים יום הוא מותר בקרובותיה שהקדושין לא נגמרו. ושמואל[א] ס"ל דתנאה הוי הילכך הקדושין תלויין כל שלשים שאם ימות קדושי שני הוו קדושין. או חזרה הוי כדפרישנא שחזר בו מעכשיו דקאמר ולא רצה שיחולו עד לאחר שלשים ומקודשת לשני. הילכך לענין בעיין אם מת הראשון תוך שלשים ויש לו אח פטורה מן החליצה ומן היבום שאין כאן קדושין כלל, ואם קדשה אחר אפילו קודם שמת כונסה דקדושי שני קדושין. לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי דאפילו תנאה הוי הבעל יכול לחזור בו כל [ל'] יום. **דהני תנאי.** דאיפליגי בגיטין כה"ג.

ובא אחר ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרה ימים מראשון ומאחרון צריכה גט מאמצעי אינה צריכה גט מה נפשך אי תנאה הואי דקמא קידושי דהנך לאו קידושי אי חזרה הואי דבתרא קידושי דהנך לאו קידושי פשיטא מהו דתימא האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה ותיבעי גיטא מכל חד וחד קמ"ל עולא אמר רבי יוחנן [א]אפי' מאה תופסין בה וכן אמר ר' אסי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה אמר ליה רב משרשיא בריה דרב אמי לר' אסי אסברה לך טעמא דרבי יוחנן שוו נפשיה כי שרגא דליבני דכל חד וחד רוחא לחבריה שבק מתיב רב חנינא (א)מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט [ב]ואם מת חולצת ולא מתייבמת בשלמא לרב מסייעא ליה לשמואל נמי הא מני רבנן היא ואנן דאמרי כרבי אלא לר' יוחנן דאמר שיורא הוי כל גיטא דמשייר בה ולא כלום הוא יבומי (ב)מייבם אמר רבא גט להוציא ומיתה להוציא מה ששייר גט גמרתו מיתה אמר ליה אביי מי דמי גט מוציאה מרשות יבם מיתה מכנסה לרשות יבם אלא אמר אביי התם טעמא מאי גזירה משום מהיום אם (ג)מתי הרי זה גט(ד) ונגזור מהיום אם מתי דתחלוץ אטו מהיום ולאחר מיתה (ה)אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת תתייבם ואין בכך כלום חששא דרבנן הוא:

מתני' [ג]האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי זו מקודשת והוא יתן [ד]על מנת שאתן לך מכאן ועד ל' יום נתן לה בתוך שלשים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת [ה]ע"מ שיש לי מאתים זוז הרי זו מקודשת ויש לו [ו]על מנת שאראך מאתים זוז הרי זו מקודשת ויראה לה ואם הראה על השלחן אינה מקודשת: **גמ'** (ו)איתמר רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן רב הונא אמר [ז]והוא יתן תנאה הוי מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב הוו קידושי השתא מיהא לא הוו קידושי מאי איכא בינייהו [ח]שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר לרב הונא לא הוו קידושי לרב יהודה הוו קידושי ותנן נמי גבי גיטין כי האי גוונא (ז)האומר לאשה הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת והיא תתן (ח)איתמר [ט]רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן רב הונא אמר והיא תתן תנאה הוי מקיימא תנאה ואזלה רב יהודה אמר לכשתתן לכי יהיבה ליה הוא דהוי גט השתא מיהא לא הוי גט

מאי

ובא אחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרה. וה"ה בהאי (ט)אחר אם קדשה סתם הואיל ולא בא אחר אחריו מה לי ולתנאו אלא סידרא נקט ותנא: **אי חזרה הוי דבתרא הוו קידושין.** שלא בא אחר אחריו וגמרו קידושין לאחר עשרה(א): **האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה.** שתי לשונות במשמע יש אומרה בלשון תנאי ויש אומרה בלשון חזרה ואיכא למימר להאי תנאה ולהאי חזרה ותבעי גיטא מכל חד וחד דלמא קמא לחזרה מכוין והלו של שני ושני לתנאה איכוון ושלו קיימין ואין של ראשון ושל אחרון קידושין ובעיא גיטא מאמצעי ואיכא למימר דקמא תנאה ושלו קיימין ואיכא למימר דכולהו חזרה ושל אחרון לבד קיימין קמ"ל דלאו תרוייהו משתמעי מינה אלא ספק תנאה ספק חזרה ואי תנאה הוא לכולהו הוי תנאה ואין לשון חזרה כלל ואי חזרה הוי לא הוה ביה לישנא דתנאה כלל וממה נפשך אמצעי לא הוו קידושין: **אסברה לך כו'.** דהא ליכא למימר טעמא דר' יוחנן משום דקסבר שתי לשונות במשמע ומספקא ליה לגבי האי גברא בתנאה ולגבי האי בחזרה דאם כן לא שייך למיתני תופסין דאין תפיסה אלא באחד מהן ואנן הוא דלא ידעינן הי ניהו ומדקתני תופסין משמע דסבירא ליה שיש בה צד קידושין לכולהו: **דשוו נפשייהו כי שרגא דליבני.** המסדר לבינים ורחב כותל שוה אינו מסדר ממש זו על זו דא"כ הרי שורה התחתונה נופלת וחבירתה אחריה אלא מסדר תחילה זו אצל זו וחוזר ומסדר עליה שורה אחרת ונותן התחתונה משוכה לחוץ כדי שישאר ריוח בתחתונה להיות שניה יושבת מקצת עליה ומקצת על שאצלה ונשאר ריוח גם בשניה להיות שלישית מקצת עליה וכן כולם הכא נמי כל אחד מצא מקום זמן פנוי לקדושין ותפסו כולן לאוסרה: **חולצת.** שמא אינו גט וזקוקה ליבם: **ולא מתייבמת.** שמא גט הוא והויא לה גרושת אחיו והרי היא לו בכרת שאין עליה זיקת (י)יבום: **הא מני רבנן היא.** דמספקא להו אי תנאה אי חזרה: **גיטא דשייר ביה לא כלום הוא.** דרחמנא אמר (דברים כד) כריתות(כ): **אם מתי.** פשיטא לן דתנאה הוא והוי גיטא למפרע לכשימות: **הרי זה גט.** ואינה צריכה חליצה משימות: **אטו מהיום ולאחר מיתה.** דפשיטא לרבי יוחנן דשיורא הוא ולא הוי גט כלל: ומשני **אם אתה מצריכה חליצה אתו נמי ליבומה.** (ל)דאמר מדאצרכוה חליצה קים להו לרבנן דלאו גיטא הוא ואתו לייבומי גרושה והיא בכרת. ופרכינן הכא נמי במהיום ולאחר מיתה ניחוש דלמא אתי ליבומה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת. ומשני תתייבם ואין בכך כלום דגיטא דשייר ביה לאו גיטא הוא כלל והא דקתני לא מתייבמת חששא דרבנן היא דגזרו אטו מהיום אם מתי. אחזקה דיבם מוקמינן לה לא שייך למיתני הכא אלא ביבמות גבי מילתא אחריתי דמשום ספיקא בפרק ד' אחין (יבמות לח.) אבל הכא דאפילו ספיקא ליכא לא בעי חזקה דהא ודאי יבמה היא: **מתני' הרי את מקודשת לי.** בפרוטה זו על מנת שאתן ליך מאתים זוז: ה"ג **ואם הראה על השלחן אינה מקודשת.** והכי פירושה ואם היה שולחני והראה לה מעות שאינן שלו והם על שלחן שלפניו אינה מקודשת דלא נתכוונה זו אלא לראות משלו: **גמ' אמר רב הונא והוא יתן.** לכשירצה (מ)וקידושין חלין למפרע משעת קידושין ומיהו מודה רב הונא דאם מת קודם שניתנו אינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו: **וקיבלה קידושין מאחר.** קודם שיקיים תנאו ואח"כ עמד זה וקיים תנאו: **לרב הונא לא הוו קידושי.** שני קידושין דהא גמרו קידושי ראשון למפרע: **לרב יהודה הוו קידושי.** שני קידושין שהרי הראשון לא נתכוון לקדשה בפרוטה אלא במאתים זוז דלית ליה לרב יהודה באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי והרי קדמו קידושי שני:

מאי

אפילו מאה תופסין בה. פירוש דהא קונין ומשיירים שהרי המקדש ר"ל מעכשיו יתחילו הקידושין ולאחר ל' יום יגמרו ופי' בקונטרס דליכא למימר (נ)דטעם דרבי יוחנן משום דקסבר דמספקא ליה אי הלשון משמע תנאה או חזרה דא"כ לא שייך למימר ולמיתני לשון תופסין דהא אין קדושין תופסין אלא באחד מהן ואנן לא ידעינן הי ניהו ומספיקא (ס)צריך גט מכולהו ולישנא דתופסין משמע דסבירא ליה שיש בכולם צד קידושין ואם תאמר אמאי אמרי' הכא דמקודשת והא אמר לעיל בפ"ק (דף ז.) האומר לאשה חצייך מקודשת לי אינה מקודשת ויש לומר דהתם היינו טעמא לפי שאין אשה מתקדשת לחצאין והוא שייר בגוף האשה אבל הכא לא שייר בגוף האשה כלום אלא גומרין (ב) כולם[א]: **כל** גיטא דמשייר ביה לא כלום הוא. פירש בקונטר' דלא הוי גט כריתות כיון דשייר בה ולא נהירא דאם כן תקשי ליה מקידושין גופייהו דהיכי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה כיון דמשייר לאו כלום הוא דהא איתקש הויה (ע)ליציאה[ב] לכך נראה לומר דודאי בכי האי גוונא הוי כריתות אלא ה"פ כל גיטא דמשייר בה לאו כלום הוא כיון שאינו יכול להיות נגמר אלא אחר מיתה אינו גט דאין גט לאחר מיתה ה"ה בקידושין אם אמר מהיום ולאחר מיתה דאינה מקודשת והיכא דאמר מהיום ולאחר ל' יום מקודשת דהא קידושין תופסין בה אחר ל' כמו לפני ל':

איכא

מסורת הש"ס

א) לעיל נט: גיטין עב. ב"ב קלו. תוספתא דגיטין פ"ה ה"ג, ב) [בכת"י: יבומי נמי תתייבם], ג) [בכת"י נוסף: דתנן מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי], ד) [גיטין עב ע"א], ה) יבמות לח., ו) גיטין עד., ז) גם זה שם, ח) [בכת"י: ואיתמר], ט) [בדפו"ר: בתרא], י) [ברש"י גיטין עב. נוסף: הואיל ולא החזירה], כ) [לעיל ה ע"א, וגיטין פב ע"ב.], ל) [בדפו"ר: דאמ', וצ"ל דאמרי], מ) [ברש"י ר"ף: ואז הקידושין], נ) [בדפו"ר: דטע', וצ"ל דטעמא], ס) [בדפו"ר: צרי', וצ"ל צריכה], ע) לעיל ה ע"א, וגיטין פב ע"ב, פ) [לעיל ז ע"א], צ) [אצ"ל: אמר רבא גט להוציא וכו'. דפשיטא], ק) [ובדפו"ר: בכולם],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אי חזרה וכו' לאחר עשרה והנך קמאי לאו קידושי הס"ד: (ב) תום' ד"ה אפילו וכו' גומרין ק)בכולה הס"ד:

מוסף רש"י

רב הונא אמר והיא תתן. תנאי בעלמא הוא וכי מקיימא ליה איגלאי מילתא דמשעת נתינה גיטא הוי דכל על מנת מעכשיו הוא ועל מנת כן לקיים (גיטין עד.).

מוסף תוספות

א. [עי' שלנ"ל].

ב. כדאמרינן בריש המגרש. (גיטין פב:) גבי חוץ מפלוני וכו'. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

שלשים יום אינה צריכה גט. כדמפרש ממה נפשך. משמע הכי ומשמע הכי. כלומר איכא אינשי דאמרי משום תנאה ואיכא דאמרי משום חזרה ודלמא קמא ובתרא אמרי משום חזרה ואמצעי משום תנאה, נמצא שקדושי אמצעי חלו תכף שקדש ותבעי נמי גיטא מאמצעי, קמ"ל דמלתא דפשיטא לה דבכולהו אמרי ליה משום תנאה [או] משום חזרה, הלכך א"צ גט מהאמצעי. טעמיה דר' יוחנן. פי' מדקאמר תופסין ודאי לא הוי טעמיה דר' יוחנן דהאי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה, דלהאי טעמא אין הקדושין אלא לאחד ואין אנו יודעים מי הוא ומספק צריכה גט מכולם, אבל תופסין משמע שכל אחד ואחד מצא מקום פנוי ויש בו צד קדושין לה לאסרה. וקשיא לן והיכן מצינו קדושין בעולם שלא יפשטו בכולה (קדושי) [אשה] שאם לא קדשה כולה אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה (פ). משום הכי נראה דקסבר ר' יוחנן שהאומר לאשה הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני שמקודשת בזו מספק, דאע"ג דגבי גט לא הוי גט, התם הוא דבעינן כריתות אבל הכא קנין בעינן והא איכא. ואע"ג דבעי לה רבי אבא בפרק המגרש [גיטין פב, ב] ופשיט דאינה מקודשת דאיתקש הויה ליציאה וכי היכי דגבי גט חוץ מפלוני אינה מגורשת ה"נ בקדושין חוץ מפלוני אינה מקודשת, ר' יוחנן לא ס"ל הכי, דה"נ אשכחן לר' יוחנן פרק האיש מקדש [לעיל מד, א] דלית ליה ויצאה והיתה שיהיה כלל בכל מקום, כדאמרינן צווח ריש לקיש ככרוכיא ויצאה והיתה וליכא דאשגח ביה, וקאמר ר' יוחנן דהאי דקאמר מעכשיו ולאחר שלשים יום שייר מקום לכל מי שיקדש תוך זה הזמן, כאילו

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ז מהלכות אישות הל' יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ד:

כא ב מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא נב טוש"ע אה"ע סימן קעג סעיף טו:

כב ג ד מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה י [ופ"ו הל' טו טז] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ו:

כג ה מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ג טוש"ע שם סעיף יד:

כד ו מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' יח:

כה ז ח מיי' פ"ו מהל' אישות הל' טו טז טוש"ע שם סעי' ו:

כו ט מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ג:

◆

תוס' ר"י הזקן (המשך)

אמר חוץ ממי שיקדשך תוך שלשים יום, משום הכי תפסי קדושי כולם ואפילו הם מאה. כשרגא דליבני. כלומר עושה שורות הלבנים מניח ריוח בין השורות והשלישית (תקח מזו ומזו) [מונחת על זו ועל זו]. חולצת. דדילמא חזרה הוי ואין גט לאחר מיתה וזקוקה היא. ולא מתייבמת. דדלמא תנאה הוי, כלומר אם אמות ומגורשת היא בזה. שיורא הוא. והוי כמאן דאמר חוץ ממי שיבא עליך או שיקדשך עד שאמות. (צ)גט. דפשיטא ליה דתנאה הוי. מהיום אם מתי. תנאה הוי ומגורשת. אטו מהיום ולאחר מיתה. דלר' יוחנן ודאי שיורא הוי ולא הוי גט כלל. אשתכח השתא מהיום ולאחר ל' יום מספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי, ואם קדשוה אנשים רבים במהיום ולאחר עשרים ואחר מהיום ולאחר עשרה א"צ גט דדלמא תנאה הוי או דילמא חזרה הוי משום הכי חולצת* ולא מתייבמת, וכן נמי במהיום ולאחר ל' ונאבד הגט בתוך ל'. ולר' יוחנן גבי גט לא הוי גט כלל מן הדין, ואם תתייבם אין בכך כלום, ולגבי קדושין צריכה גט מכולם וכן בהרי היא מקודשת חוץ מפלוני מקודשת. ומסתברא דהא מילתא אסורא היא ולחומרא עבדינן, גבי גט פסקינן כרב והוי ספק ולא מתייבמת דדילמא תנאה הוי וחולצת דדלמא חזרה הוי, וגבי קדושין פסקינן כר' יוחנן שצריכה גט מכולם, וגבי הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני מקודשת מספק, יהיה דעת ר' יוחנן שמקודשת ודאי או ספק שאין בזה הכרע, דאע"ג דגבי גיטין חוץ ודאי הוא דלא הוי גט, גבי קדושין אפשר שהוא ספק לר' יוחנן ותפסי בה קדושין אפילו לאחר, לחומרא עבדינן ומקודשת מספק ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה. וכן נראה דעת הר"ם שפסק לר' יוחנן כמ"ש באישות פ"ז [הי"ב] ושם כתב ההיא דחוץ מפלוני וכתב שמקודשת מספק. ובגרושין פ"ט [הי"ד] כתב שדלמא חזרה הוי. **מתני'**. הרי את מקודשת. בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז. **גמ'**. והוא יתן. לכשיתן הקדושין חלין למפרע משעה ראשונה ואם קבלה בינתים קדושין מאחר הואיל ונתן לא הוו קדושין. מיהו אם מת ולא נתן, קדושין ודאי לא הוו ואינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו. **לכשיתן**. הוו קדושי מקמי הכי לא הוו קדושי, ואם קבלה קדושין מאחר בינתים מקודשת לשני.

*ולאחר עשרה דלמא תנאה הוי ואין צריכה גט או דלמא חזרה הוי וצריכה גט ומשום הכי חולצת. כצ"ל (ד"ו).